

104606 - پدرش را که از دنیا رفته دوست دارد و می خواهد در حق او نیکی کند

سوال

این سوال را درحالی به خدمت شما می فرستم که نسبت به پدرم - رحمه الله - بسیار نگرانم. او دو سال پیش از دنیا رفت و نسبت به پروردگار دچار کوتاهی بود از جمله: ۱- او به نمازهای فرضش پایبند نبود؛ گاه نماز می خواند و گاه از روی تنبلی - نه از روی انکار و جوب نماز - نمازش را ادا نمی کرد. ۲- کم روزه رمضان را می گرفت و می گفت بیمار است و باید دارو مصرف کند یا می گفت ضعیفم و نمی توانم روزه بگیرم، اما سیگار می کشید و من گمان می کنم به خاطر ضعف او در رها کردن سیگار بود. ۳- ما مدتی یک بقالی داشتیم که بر حسب علم من و آنطور که یادم هست او زکات کالاهایی که در مغازه بود را نمی داد. البته اوضاع مالی ما خوب نبود و کارمان سود نکرد و مغازه را فروختیم. ۴- گاهی اوقات شاید پولش به اندازه ای بود که بتواند به حج برود اما حج نکرد ولی همیشه می گفت آرزو دارد به حج برود ولی توانایی بدنی اش را نداشت چون از مشکلات زیادی از جمله ناراحتی های خطرناکی در چشمانش رنج می برد به طوری که از شلوغی و نور خورشید و خستگی دوری می کرد اما بعد از وفاتش چند نفر مبلغی را جمع آوری کردند و به جایش حج کردند که فکر می کنم سه نفر بودند و از خویشاوندان او نبودند. من پدرم را خیلی دوست دارم و همینطور هرکس او را می شناخت دوستش می داشت. برای همین از شما خواهش می کنم به من بگویید چه کار خیری می توانم برای پدرم انجام دهم؟ من او را دوست دارم و می ترسم دچار عذاب قبر و عذاب روز قیامت شود.

پاسخ مفصل

اگر می خواهید در حق پدرتان نیکی کنید و پس از وفاتش به او سودی برسانید می توانید با این موارد به ایشان کمک کنید:

۱- دعای صادقانه در حق ایشان. الله تعالی می فرماید:

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَلْ دُعَاءَ (۴۰) رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ [ابراهیم: ۴۰ -

[۴۱]

(پروردگارا مرا برپادارنده نماز قرار ده و از فرزندان من نیز. پروردگارا و دعای مرا بپذیر (۴۰) پروردگارا روزی که حساب برپا می شود بر من و پدر و مادرم و بر مومنان ببخشای).

و از ابوهریره - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «هرگاه انسان بمیرد عملش قطع می شود مگر از سه [راه]: صدقه جاریه، یا علمی که از آن سود برده شود، یا فرزند صالحی که برایش دعا کند» به روایت مسلم (۱۶۳۱).

و ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمود: «**الله تبارک و تعالی درجات شخص را بالا می برد، پس او می گوید: این [درجه] از کجا نصیب من شده؟ می فرماید: به سبب دعای فرزندان برای تو**». به روایت طبرانی در «**الدعاء**» (۳۷۵) و هیثمی در مجمع الزوائد (۲۳/۱۰) به نقل از بزار، و بیهقی در سنن کبری (۷۸/۷).

ذهبی در «**المهذب**» (۵/۲۶۵۰) می گوید: سند آن قوی است. هیثمی می گوید: رجال آن رجال صحیح است جز عاصم بن بهدله که حسن الحدیث است.

۲- صدقه دادن به جای او.

۳- ادای حج و عمره به جای او و اهدای ثوابش به او. پیشتر در همین سایت در این باره به تفصیل در پاسخ به سوال (12652) سخن گفته ایم.

۴- پرداخت بدهی او: چنانکه جابر بن عبدالله به دستور پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با بدهی پدرش عبدالله بن حرام رضی الله عنهما انجام داد. این داستان را بخاری (۲۶۸۱) روایت کرده است.

اما روزه رمضان و ادای زکات که ایشان انجام ندادند را فرزند نمی تواند جبران کند و اگر مسلمانی در این دو فریضه کوتاهی کند باید تاوان آن را نیز تحمل کند و کسی نمی تواند این فرایض را به جای کس دیگر انجام دهد.

و مانند آن نماز فرض است که کسی نمی تواند به جای دیگری ادا کند.

پروردگار ما عزوجل آگاهمان کرده که هر مسلمانی بر اساس عمل خود پاداش داده می شود، اگر خیر بود خیر می بیند و اگر شر بود، شر.

الله تعالی می فرماید:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (۷) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ [زلزله: ۷-۸]

(پس هر که به اندازه ذره ای نیکی کند [نتیجه] آن را خواهد دید (۷) و هر که هم وزن ذره ای بدی کند [حاصل] آن را خواهد دید) مگر آنکه الله خود با رحمت و فضلش از گناهان شخص بگذرد.

جز آنکه زکات شبیه بدهی است و حق مستحقان است، بنابراین شما باید مقدار زکاتی که ایشان نداده را تخمین بزنید و به جای او ادا کنید که امید است این باعث تخفیف بر ایشان گردد.

از الله خواهیم شما را به سبب محبتتان نسبت به پدرتان و حرصی که به نیکی در حق او دارید جزای خیر دهد و از ایشان بگذرد.

والله اعلم